

УДК 338.24:656.2

РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ЗАЛІЗНИЧНОЇ ГАЛУЗІ

*Дикань В.Л., д.е.н., професор,
Чебанова Н.В., к.е.н., професор (УкрДАЗТ)*

Стаття присвячена аналізу діючої облікової політики підприємств залізничного транспорту, як елементу системи нормативного регулювання економічної діяльності.

Постановка проблеми. Для стратегічного управління активами підприємств потрібно:

– по-перше, адекватна інформаційна база, яка має бути достатньою та достовірною для ретельного аналізу з метою управлінського впливу;

– по-друге, забезпечення єдиних методологічних принципів до організації та ведення обліку окремих складових активів, зобов'язань та капіталу, що зумовлює співставлення даних інформаційної бази;

– по-третє, ефективність управлінських рішень забезпечує прозорість інформаційної бази, яка набуває особливе значення в періоди економічної кризи, корупції та нестабільності економіки.

Облікова політика необхідна для того, щоб створити на кожному підприємстві залізничного комплексу таку систему обліку, яка дозволяє признати фінансову звітність надійною та достовірною.

Основним документом, де наведена облікова політика, є наказ про облікову політику, який включає опис методів оцінок та аспектів з окремих напрямків обліку. Згідно з п.2 Загальних положень наказу „Про затвердження облікової політики Державної адміністрації залізничного транспорту України” від 26.07.2007 р. № 384-11, облікова політика є елементом системи нормативного регулювання бухгалтерського обліку підприємств залізничного транспорту.[2] Закріплені в ній принципи та методи відповідно до принципу послідовності мають застосовуватися постійно (із року в рік).

Фінансову звітність складають 60 підприємств залізничного транспорту за такими видами діяльності:

1) основна діяльність підприємств залізничного транспорту;

2) основна діяльність підприємств промисловості;

3) основна діяльність підприємств промисловості (колективна форма власності);

4) основна діяльність проектних та пошукових організацій;

5) основна діяльність підприємств та організацій торгівлі та громадського харчування;

6) основна діяльність наукових організацій;

7) інші види діяльності.

Наказ про облікову політику в залізничному комплексі має особливості, які пов'язані із структурою галузі. Кожне структурне підприємство виконує окремий вид робіт, який безпосередньо пов'язаний з основною діяльністю, або з її обслуговуванням, а разом діяльність усіх підприємств направлена на виконання основної мети – надання послуг з перевезень. Тому в наказі про облікову політику повинні бути включені особливості діяльності окремих підприємств.

Аналіз останніх досліджень. Необхідно відзначити, що в роботах сучасних українських вчених досліджень за даним напрямком не існує. Питання, які аналізуються у статті розглядаються вперше.

Метою статті є необхідність провести комплексну оцінку діючого наказу про облікову політику та розробити рекомендації до нього, які є базою до розробки типового проекту Наказу про облікову політику підприємств залізничного комплексу, як одного з елементів системи нормативного регулювання економічної діяльності підприємств галузі.

Виклад основного матеріалу. Облікова політика визначена, як сукупність принципів, методів та процедур, котрі використовуються підприємством для створення та подання фінансової звітності (ст. 1 Закону про бухгалтерський облік та п. 3 П(С)БО 1).[3]

Формуючи облікову політику, підприємство вибирає принципи, методи та процедури обліку таким чином, щоб достовірно відобразити фінансовий стан та результат своєї діяльності та забезпечити співставлення фінансових звітів. Тому основне призначення облікової політики – встановити найбільш ефективні для конкретного підприємства методи обліку та на їх основі скласти фінансову звітність, яка відповідає якісним характеристикам (П(С)БО №1). [3].

Принцип – основні вимоги, які є обов’язковими для виконання. В бухгалтерському обліку принципи затверджено Законом про бухгалтерський облік та П(С)БО №1. [3]

Метод – послідовність дій для досягнення результату з окремих питань обліку та обробки накопиченої інформації. В П(С)БО наведено різні методи обліку, які кожне підприємство обирає через затвердження наказу про облікову політику. Обрати метод – це визначити облікову оцінку вартості активів, капіталу, зобов’язань, доходів і витрат.

Процедури – організаційні вимоги та дії, виконання яких забезпечує дотримання принципів і методів, які визначені наказом про облікову політику.

Наказ про облікову політику Державної адміністрації залізничного транспорту України має складну структуру:

Вступ

1 Загальні положення

2 Організація бухгалтерського обліку

3 Особливості складання та подання фінансової звітності

4 Бухгалтерський облік основних засобів, інших необоротних матеріальних активів, довгострокових біологічних активів

5 Бухгалтерський облік нематеріальних активів

6 Бухгалтерський облік запасів

7 Бухгалтерський облік дебіторської заборгованості

8 Облік доходів та витрат, фінансових результатів

9 Створення забезпечень

10 Зменшення корисності активів

11 Бухгалтерський облік внутрішніх та внутрішньогосподарських активів

12 Суттєвість

13 Податковий облік

14 Спрямування чистого прибутку.

Додаток 1 Перелік підприємств

Додаток 2 (до п. 2.9) Склад постійно діючої комісії Укрзалізниці по організації обліку основних засобів.

Додаток 3 (до п. 8.4) Перелік постійних і змінних загально - виробничих витрат.

Одноваріантні (імперативні) принципи, методи, процедури в облікову політику підприємства не входять, бо такі принципи, методи та процедури безумовно повинні виконуватись підприємством, тому що такий єдиний варіант наведено в нормативно-правових документах.

Підприємства транспорту є комплексом структурних підрозділів різних за видами діяльності, складом, призначенням. Тому, на наш погляд, імперативні принципи потребують конкретизації в наказі Державної адміністрації залізничного транспорту України (залізничному комплексі), без повторення окремими структурними підрозділами. Аналіз принципів, процедур контролю та методів подання інформації наведено у таблицях 1, 2, 3.

Таблиця 1

Співставлення принципів обліку та процедур контролю на підприємствах залізничного комплексу

Принцип	Конкретизація принципу	Процедура контролю
1	2	3
Автономності (майнової власності)	Всі підприємства показують надходження, вибуття, створення тільки власних активів, зобов’язань, капіталу	Наявність адміністративних документів та первинних документів, які підтверджують право власності
Безперервності діяльності	Потребує від керівника підприємства здійснювати оцінку його здатності продовжувати діяльність у доступному для огляду майбутньому. Виходячи з цього допущення оцінюються активи і зобов’язання підприємства	Необхідно чітко визначити, як оцінюються активи та зобов’язання на 31.12.XX, тобто на момент складання фінансової звітності
Послідовність діяльності	Прийнята підприємством облікова політика повинна діяти як можна довше (постійно)	В сучасному наказі про облікову політику є посил на послідовність діяльності п.1.2. Механізм зміни облікової політики відсутній. Компетенції структурних підрозділів не прописано
Періодичність	Допускає розподіл діяльності підприємства на певні періоди часу з метою складання фінансової звітності	Розроблена процедура річного звіту, поточного (квартального звіту), відсутня процедура місячної, декадної, пробної звітності

Економіка підприємства

Продовження таблиці 1

1	2	3
Повне висвітлення	Фінансова звітність повинна вмещувати всю інформацію про фактичні та потенційні наслідки операцій і подій, які можуть впливати на рішення користувачів	Необхідно мати чіткі процедури складання фінансових звітів за відсутності розділу загальної звітності
Принцип нарахування і відповідності	Результати операцій та інших подій варто відображати в облікових реєстрах і фінансових звітах тоді, коли вони мали місце, а не тоді, коли підприємство одержує або перераховує грошові кошти	Наявність рахунків класу 7 та 9 дозволяє виконувати цей принцип, але внутрішні внутрішньогосподарські розрахунки (рах.683, 682) не дозволяють повністю відслідкувати принцип.
Принцип історичної (фактичної) собівартості	Усі активи підприємства (основні засоби, запаси, нематеріальні активи та ін.) оцінюються за собівартістю на дату господарської операції	Процедури обліку за первинними документами прописано в наказі про облікову політику
Перевалювання сутності над формою	Операції і події повинні відображатися у фінансовій звітності відповідно до їхньої економічної сутності, а не тільки виходячи з юридичної форми.	План рахунків підприємств залізничного транспорту має клас 0 «Позабалансові рахунки»(наказ 17-ц від 19.01.2000)
Принцип обачності	У бухгалтерському обліку застосовуються методи оцінки, які повинні запобігати заниженню оцінки зобов'язань та витрат і завищенню оцінки активів і доходів підприємств. Цей принцип обмежує роботу менеджера та бухгалтера	Процедури контролю за виконанням цього принципу – письмове роз'яснення головного бухгалтера до фінансової звітності. Підприємство залізничного транспорту надають різноманітні послуги, тому принцип обачності необхідно прописати для різних видів діяльності
Принцип єдиного грошового вимірника	Передбачає вимірювання та узагальнення всіх операцій підприємства у його фінансовій звітності в єдиній грошовій одиниці	Поточний облік ведеться в гривнях, а фінансова звітність складається в тис. грн. зведену фінансову звітність необхідно вести у гривнях, але оприлюднювати в тис. грн.

Таблиця 2

Основні методи обліку

Складова облікової політики	Вимоги П (С) БО	Критерії Наказу про облікову політику процедури контролю	Процедури контролю
1	2	3	4
П(С) БО №1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»			
Поріг суттєвості до окремих об'єктів обліку	Стандарти не регламентують, підприємство встановлює самостійно	За поріг суттєвості окремих об'єктів обліку, що відносяться до активів обліку, зобов'язань і власного капіталу прийнято 5 відсотків від підсумку відповідно на кінець минулого року; доходів і витрат – 2,0 %, переоцінка або зменшення корисності об'єктів – 10,0 % для розкриття інформації про сегменти – 10,0 %; для визначення подібних активів – 10,0 % Всі інші господарські операції в межах 1,0 – 10,0 % [п. 12].	Процедури контролю за цим пунктом відсутні, наприклад, оцінка кваліфікаційного рівня працівників, відповідаючи за створення та роботу з інформаційною базою

Економіка підприємства

Продовження таблиці 2

1	2	3	4
П(С) БО №2 «Баланс» [4]			
Тривалість операційного циклу	Підприємством встановлюються самостійно		
П(С) БО №4 «Звіт про рух грошових коштів» [5]			
Критерій належності високоліквідних активів до грошових коштів	Підприємство встановлює самостійно		
П(С) БО № 7 «Основні запаси» [6]			
Термін використання (експлуатації) об'єктів основних засобів	Діапазон термінів підприємство встановлює самостійно	п. 4.10 Строки корисного використання (експлуатації) основних засобів (№ 625-У, 29.12.2000)	Інвентарні картки, поточні відомості
Порядок визначення ліквідаційної вартості	Підприємство встановлює самостійно	п. 4.5 при введенні основних засобів в експлуатацію комісією обов'язково визначається строк корисного використання кожного об'єкта	Акт приймання передачі (03-1). Відсутній механізм визначення ліквідаційної вартості
Вартість критерії предметів, які відносять до малоцінних необоротних активів	Підприємство визначається самостійно	п. 4.1; п. 4.14 Термін використання більше року та вартості від 50 грн. до 1000 грн.	Первинні бухгалтерські документи
Методи амортизації основних засобів	За П(с)БО № 7 5 різних методів	п. 4.16; п. 4.17 застосовується прямолінійний метод, до основних засобів, інших необоротних активів	Данні поточного обліку. Відомості з розрахунку амортизаційних відрахувань
Методи амортизації інших необоротних активів	За П(с)БО № 7 Для інших необоротних активів – прямолінійний або виробничий метод для малоцінних необоротних активів - 50% x 50%, - 100%	п. 4.19 нараховуються знос малоцінних необоротних активів у вартості 100% їх суми	Данні поточного обліку
Переоцінка основних засобів	Проводиться за рішенням підприємства	п. 4.6; п. 4.7; п. 4.8 наведено механізм переоцінки	Наказ про переоцінку; відомості та розрахунки
Періодичність зарахування сум від оцінки основних засобів до складу перерозподільного прибутку	Перенесення сум попередніх дооцінок над сумою попередніх уцінок можливо включити до складу нерозподіленого прибутку: - кожного місяця, - щоквартально, - раз на рік, - при вибутті об'єкту.	п. 4.9 - щоквартально, при вибутті такого об'єкту залишок дооцінки (уцінки)	Регістри аналітичного обліку основних засобів

Економіка підприємства

Продовження таблиці 2

1	2	3	4
П(С) БО № 8 «Нематеріальні активи» [7]			
Термін використання нематеріальних активів	Підприємство самостійно затверджує термін використання кожного нематеріального активу	п. 5.2 не більш 20 років	Акт комісії, інвентарні карти
Порядок розрахунків ліквідаційної вартості	Стандарт не регламентує	п. 5.4 ліквідаційна вартість нематеріальних активів для амортизації дорівнює нулю	—
Методи амортизації	Стандарт наводить 5 методів	п. 5.3 прямолінійний метод	Таблиці розрахунку, відомості за рах.12
Переоцінка нематеріальних активів	Тільки нематеріальні активи, по яких зросла ринкова вартість	п. 5.5 переоцінка на дату балансу за справедливою вартістю, якщо є по таким активам підвищення ринкової вартості	Наказ про переоцінку; розрахункові відомості
Періодичність зарахування сум дооцінки нематеріальних активів до складу нерозподіленого прибутку	Див. П(с)БО № 7	п. 5.6 аналогічно п. 4.9	Аналітичні регістри
П(С) БО № 9 «Запаси»			
Одиниця обліку запасів	- найменування , - однорідна група (вид)	п. 6.1 одиноцею бухгалтерського обліку запасів визначається їх найменування. Класифікатор матеріально-технічних ресурсів, які використовуються на залізничному транспорті України (№ 716-ц, 20.12.2001)	Аналітичні регістри. Картки складського обліку.
Порядок розподілу (ТЗВ)	- прямим розрахунком, - за середнім відсотком	Розрахунки залишку запасів на кінець та запасів, що вибули п. 6.4	- додають до первинної вартості запасів, - окремий рахунок 2093 с таблицями розрахунків
Методи оцінки вибуття запасів	5 методів	п. 6.5 ФІФО Собівартість перших за часом надходження запасів	Відомості розрахунків, об. Кт рах.20
Малоцінні швидкозношувальні предмети (МШП)	—	п. 6.7 МШП термін використання до одного року (наказ № 172-ц; 14.07.2003)	Аналітичний облік
Передача в експлуатацію МШП	Виключається з балансу в момент передачі до експлуатації	п. 6.7 виключаються з балансу в момент передачі до експлуатації	Акт передачі рахунок 073 «Перелік списання МШП...»

Економіка підприємства

Продовження таблиці 2

1	2	3	4
Відображення запасів на дату балансу	За найменшого з оцінок: - первинною вартістю, - чистою вартістю реалізації	п. 6.8 запаси, які зіпсовані, застарілі або іншим чином втратили первісно очікувану економічну вигоду, відображаються за чистою реалізаційною вартістю	Відомості уцінки, втрат; акт уцінки
		п. 6.11 розрахунок нормативу запасів товарно-матеріальних ресурсів здійснюється в відповідності наказу № 738-ц, 28.12.2001)	Таблиці розрахунків нормативів
П(С) БО № 10 «Дебіторська заборгованість»			
Методи розрахунку резерву сумнівної заборгованості	Методи: - використання абсолютної суми сумнівної заборгованості, - з розрахунком коефіцієнта сумнівності	п. 7.5 за методом застосування абсолютної суми сумнівної заборгованості	Аналітичні розрахунки; відомості за кожним дебітором
Класифікація дебіторської заборгованості за терміном їх непогашення	Стандарт не регламентує; підприємство самостійно установлює	п. 7.1 бухгалтерський облік ведеться за первісною вартістю окремо за кожним дебітором. п. 7.2 також по класифікаційним групам	- відомості обліку дебіторської заборгованості; - відомості обліку за групами, - акт звірки
П(С) БО № 11 «Зобов'язання»			
Перелік забезпечень	п. 13 П(с)БО № 11	Забезпечення створюють на: - виплату відпусток, - матеріальне заохочення	Розрахунок згідно п. 9.1 та суми матеріального заохочення згідно фінансового плану
Методи розрахунку забезпечення	Резерв на оплату відпусток може бути створено: - збільшенням фактично нарахованої робітникам заробітної плати і коефіцієнта, розрахованого відношенням річної планової суми на виплату відпусток до загального річного планового фонду оплати труда, - збільшенням кількості днів не використаних робітниками щорічної відпустки і середньої оплати їх праці	Визначається щомісячно як добуток фактичної нарахованої заробітної плати працівникам і відсотка, обчисленого як відношення річної планової суми на оплату відпусток до загального річного планового фонду оплати праці п. 9.1	Регістри з розрахунків резерву на оплату відпусток
	—	Сума забезпечень на матеріальне заохочення, з урахуванням суми обов'язкових відрахувань (внесків) на соціальні заходи, визначається на кварталну та річну дату балансу у розмірі витрат, передбачених фінансовими планами. п. 9.2	Фінансовий план

Основні складові облікової політики

Складова облікової політики	Вимоги П(С)БО	Реалізація та процедура контролю на підприємствах ЗК
1	2	3
П(С) БО № 12 «Фінансові інвестиції»		
Механізм встановлення ступеню суттєвого впливу	Підприємство встановлює самостійно п. 3 та п. 23 П(с)БО встановлюють чинники впливу: - володіння 20 % акцій статутного капіталу підприємства; - представництво в раді директорів або іншому керівному органі; - участь у прийнятті рішень; - взаємообмін керуючим персоналом; - забезпечення підприємства необхідною техніко-економічною інформацією.	Згідно балансів залізиць фінансові інвестиції є, але в наказі про облікову політику відсутній механізм їх обліку
Методи оцінки фінансових інвестицій (крім тих інвестицій, що зберігаються до моменту погашення або обліку за методом участі в капіталі)	- за справедливою участю; - за собівартістю фінансової інвестиції з врахуванням зменшення якості інвестиції	В наказі про облікову політику вибір методу відсутній
П(С) БО № 13 «Фінансові інструменти»		
Дата визначення придбаних в результаті постійних операцій фінансових активів	- на дату підписання контракту; - на дату виконання контракту.	Такі господарські операції проводять на ЗК постійно, але вони не визначені в наказі
База розподілу витрат по операціям з інструментами власного капіталу	За базу розподілу можна взяти: - кількість акцій; - сума операції; - інша.	—
П(С) БО № 14 «Оренда»		
Порядок визначення орендаром суми фінансових витрат в складі орендних платежів та їх розподіл між відповідними звітними періодами	Мінімальні орендні платежі перераховують: - один раз в півроку (2.01 і 1.07); - в кінці кожного періоду.	Операції з фінансової оренди в ЗК комплексі є, але в наказі оренда не висвітлена
Порядок визначення орендодавцем суми фінансового доходу в складі орендних платежів та її розподіл між ними за звітними періодами	Мінімальні орендні платежі перераховують: - один раз в півроку (2.01 і 1.07); - в кінці кожного періоду.	—
П(С) БО № 15 «Дохід»		
Порядок оцінки ступеню завершення операцій по наданню послуг	Шляхи оцінки: - вивчення виконаної роботи; - визначення питомої ваги обсягу послуг, наданих на визначену дату, в загальному обсязі послуг, котрі повинні бути надані; - визначення питомої ваги витрат наданої послуги в загальній вартості всіх витрат.	Ступінь завершеності операції з надання послуг по перевезенню пасажирів, вантажів та інших супутніх послуг не визначається п. 8.1. Роботи за будівельними контрактами оцінюються на дату балансу за методом вимірювання та оцінки виконаної роботи оцінка підсобно-допоміжної діяльності не визначена. Передача продукції (робіт, послуг) між структурними підрозділами в межах одного підприємства – юридичної особи, тобто вироблених та використаних для власного споживання юридичної особи, вважається внутрішнім оборотом (крім операцій з торгівлі, сільського господарства, громадського харчування) і на рахунках обліку доходів не відображається п.3.3.

Економіка підприємства

Продовження таблиці 3

1	2	3
П(С) БО № 16 «Витрати»		
Методи обліку витрат і калькування виробничої собівартості продукції, робіт, послуг	Підприємство вибирає самостійно	Витрати накопичують в обліку згідно П(с)БО № 16 «Витрати» та номенклатури витрат по основній діяльності підприємств залізничного транспорту України
Перелік та склад статей калькулювання виробничої собівартості продукції (робіт, послуг)	Стандарт не регламентує	Номенклатура витрат по основній діяльності підприємств залізничного транспорту України
Перелік та склад постійних і змінних загальновиробничих витрат	Стандарт не регламентує	Наведено в додатку 3 до облікової політики
База розподілу постійних і змінних загальновиробничих витрат	Загально виробничі витрати розподіляються з використанням бази розподілу: - години роботи; - заробітна плата; - обсяг діяльності; - прями витрати і ін.	При розподілі постійних загальновиробничих витрат за базу розподілу приймають обсяг виконаних робіт (послуг) (8.6). Загально виробничі витрати (постійні і змінні) між господарствами розподіляються пропорційно фонду оплати праці. (8.7)
П(С) БО № 17 «Податок на прибуток»		
Терміни визначення відстрочених податкових активів і відстрочених податкових зобов'язань	Терміни визначення: - в проміжній (поточній) фінансовій звітності; - в річній фінансовій звітності.	В проміжній фінансовій звітності (13.2), механізму обліку немає
Порядок перерахунку доходів, витрат та рух грошових коштів	Для перерахунку доходів, витрат та рух грошових коштів використання: - валютний курс; - середньозважений валютний курс.	Наказ про облікову політику не визначає.
П(С) БО № 22 «Вплив інфляції»		
Порядок використання доходів, витрат, які визнавались на протязі звітного року рівномірно	при коректуванні використовується: - коефіцієнт коректування; - середній індекс інфляції.	Наказ про облікову політику не визначає
П(С) БО № 23 «Розкриття інформації про пов'язаних осіб»		
Перелік зв'язаних осіб	Зв'язаними особами є: - підприємства, які знаходяться під контролем або суттєвим впливом інших осіб; - підприємство або фізична особа, які прямо або опосередковано контролюють підприємство або впливають на його діяльність, а також близькі родичі.	Наказ про облікову політику не визначає
Методи оцінки активів або зобов'язань в операціях зі зв'язаними особами	Оцінка активів та зобов'язань в операціях зі зв'язаними особами методами: - співставлення неконтрольованих цін; - ціни перепродажу; - «витрати плюс»; - балансова вартість.	Внутрішні та внутрішньогосподарські розрахунки здійснюються відповідно до Порядку економічних взаємовідносин на залізничному транспорті України (Наказ № 251-ц; 3.07.2000 р.)
П(С) БО № 26 «Виплати робітникам»		
Типи програм виплат робітникам, які використовує підприємство	Самостійно визначається підприємство	В ЗК затверджено перелік таких виплат: - поточні виплати; - виплати при звільненні; - виплати при закінченні трудової діяльності.

Економіка підприємства

Продовження таблиці 3

1	2	3
Умови виплат по програмам виплат інструментами власного капіталу	Стандарти не регламентують	Забезпечення: – матеріальне забезпечення (п. 9.2); – спрямування чистого прибутку на матеріальне заохочення працівників у розмірі, передбаченому фінансовим планом п. 14.3
П(С) БО № 29 «Фінансова звітність за сегментами»		
Види сегментів діяльності	Підприємство самостійно вибирає: - господарський сегмент; - географічний сегмент.	ЗК визнає господарський сегмент п. 3.3: - послуги з перевезення вантажів; - послуги з перевезення пасажирів; - обслуговування користувачів транспортних послуг.
Принципи ціноутворення при внутрішньогосподарських розрахунках	Стандарти не регламентують Передача може бути за такими цінами: - виробничі запаси – за первинною вартістю; - готова продукція – за фактичною собівартістю; - об'єкти основних засобів – за залишковою вартістю - і ін.	п.3.3 введено поняття – внутрішній оборот. Принципи ціноутворення не розкриті.
П(С) БО № 30 «Біологічні активи»		
Об'єкт біологічного активу	Об'єктом бухгалтерського обліку біологічних активів є: - окремий вид; - група.	Довгострокові біологічні активи п. 4.22. Об'єкт біологічних активів не визначено
Методи амортизації довгострокових біологічних активів	Стандарт виділяє 6 способів розрахунку	За первісною вартістю
Калькулювання витрат	Підприємство виділяє окремо	В наказі про облікову політику виділені тільки довгострокові активи, на підприємствах залізничного комплексу інших біологічних активів немає
П(С) БО № 31 «Фінансові витрати»		
Перелік кваліфікаційних активів	Підприємство вирішує самостійно	В наказі не показано
Термін, який для визначення активів є суттєвим	Підприємство вирішує самостійно	Термін не визначено
Варіанти обліку фінансових витрат	Фінансові витрати: - визнаються витратами звітного періоду, в якому вони були нараховані; - капіталізують.	Метод капіталізації п. 8.8
П(С) БО № 28 «Зменшення корисності активів»		
Чинники зменшення корисності активів	Наведено механізм розрахунку зменшення корисності активів	Розділ 10 ЗК на дату річного балансу визначають ознаки можливого зменшення корисності активів та відображають в обліку відповідно втрати від зменшення корисності активів.

В Наказі про облікову політику залізничного комплексу присутні всі принципи обліку, а процедури контролю прописано нечітко, неповно, або вони зовсім відсутні. Такий стан приводить до накопичення в фінансовій звітності інформації різномірної за своєю базою.

Висновки. Проведений аналіз діючої облікової політики підприємств залізничного

транспорту, як елементу системи нормативного регулювання економічної діяльності, свідчить про розбіжність окремих позицій вимогам П(С)БО, різні підходи, відсутність механізму реалізації методів та контрольних процедур з основних принципів, і тому потребує удосконалення.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1 Закон України “ Про бухгалтерський облік та фінансову звітність” від 16.07.99 р. № 996 – XIV (із змінами та доповненнями)

2 Облікова політика Укрзалізниці затверджена Наказом Укрзалізниці № 17-Ц від 19.01.2000 р. із змінами та доповненнями внесеними Наказами Укрзалізниці від 24.03.2000 р. №109-Ц; від 22.12.2000 р. №598-Ц; від 03.07.2000 р. №254-Ц; від 29.12.2000 р. №625-Ц; від 26.11.2001 р. №645-Ц; від 01.02.2002 р. №46-Ц; від 31.01.2003 р. №30-ЦЗ; від 09.07.2003 р. №258-ЦЗ

3 Методичні рекомендації по застосуванню на залізничному транспорті Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності”, затверджені наказом Укрзалізниці від 22.12.1999р. № 362-Ц (із змінами)

4 Методичні рекомендації по застосуванню на залізничному транспорті

Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 2”Баланс”, затверджені наказом Укрзалізниці від 22.12.1999р. № 362-Ц, (із змінами)

5 Методичні рекомендації по застосуванню на залізничному транспорті Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 4 ” Звіт про рух грошових коштів”, затверджені наказом Укрзалізниці від 22.12.1999р. № 362-Ц, (із змінами)

6 Методичні рекомендації по застосуванню на залізничному транспорті Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 7 “Основні засоби”, затверджені наказом Укрзалізниці від 03.07.2000р. № 254-Ц, (із змінами)

7 Методичні рекомендації по застосуванню на залізничному транспорті Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 8 “Нематеріальні активи”, затверджені наказом Укрзалізниці від 30.12.1999р. № 379-Ц, (із змінами)

Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДАЗТ Токмакова І.В.

УДК 658.011

КОНТРОЛІНГ У СУЧАСНІЙ СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

*Дикань В.Л., д.е.н., професор,
Плугіна Ю.А., студентка магістратури (УкрДАЗТ)*

У статті розглянуто поняття «контролінг», визначено основні функції контролінгу, реалізація яких дозволить попередити виникнення кризових ситуацій на підприємстві.

Постановка проблеми та її зв'язки з науковими чи практичними завданнями. У сучасний період трансформації умов господарювання відбувається зміна парадигми управління, що передбачає зміну цілей і завдань підприємства, законодавчих умов і зовнішнього середовища. На зміну централізованому приходиться стратегічне управління. Сучасне промислове підприємство є складною динамічною системою, орієнтованою на досягнення конкретних цілей.

Удосконалюючи систему управління підприємством, доцільно орієнтуватися на досягнення головної місії - одержання оптимального прибутку, а також рішення конкретних оперативних, поточних і стратегічних завдань. Новий механізм управління вимагає нових підходів, одним із яких є контролінг. Розвиток і становлення системи контролінга обумовлені реаліями ринку, його стихійністю, нестабільністю цін і збуту. Все це надає контролінгу, як